

QuickScan Wet natuurbescherming Uitbreiding industrieterrein Oostpoort te Harlingen



COLOFON



BUREAU FAUNAX
Badweg 40 B
8401 BL Gorredijk
0513-435024
info@faunax.nl
www.faunax.nl
Lid van Netwerk Groene Bureaus



QuickScan Wet natuurbescherming Uitbreiding industrieterrein Oostpoort te Harlingen

Gorredijk, juli 2020

In opdracht van:
Rho Adviseurs

Contactpersoon:
Dhr. T. de Jong

Uitvoering:
Bureau FaunaX

Rapportage:
Mevr. A. Wieringa

Foto's:
Bureau FaunaX

Autorisatie:
Dhr. J. Groen

Foto's voorpagina:
Impressie van het plangebied

© *Bureau FaunaX. Gebruik en overname van gegevens alleen toegestaan met volledige bronvermelding: Bureau FaunaX (2020). QuickScan Wet natuurbescherming, Rho Adviseurs, Uitbreiding industrieterrein Oostpoort te Harlingen. Rapport 2010, Bureau FaunaX, Gorredijk.*

Disclaimer: In deze rapportage worden de resultaten van een onafhankelijk onderzoek behandeld. Bureau FaunaX heeft een adviserende rol en spreekt zich niet uit over de wenselijkheid van het plan waarop dit onderzoek betrekking heeft. Dit onderzoek is zo zorgvuldig en nauwkeurig mogelijk uitgevoerd. Het voorkomen van beschermde soorten is echter onvoorspelbaar. Aan dit rapport kunnen geen rechten worden ontleend. Op dit onderzoek zijn onze algemene voorwaarden van toepassing, zoals gedeponeerd bij de Kamer van Koophandel te Leeuwarden.

INHOUDSOPGAVE

1. INLEIDING.....	1
1.1 Aanleiding	1
1.2 Doel	1
1.3 Onderzoeksopzet	1
1.4 Ligging en karakteristiek van het plangebied.....	2
2. RESULTATEN QUICKSCAN	4
2.1 Flora.....	4
2.2 Vogels	5
2.2.1 Jaarrond-beschermdde vogelnesten	5
2.2.2 Overige (broed)vogelsoorten.....	6
2.3 Zoogdieren	6
2.3.1 Vleermuizen	6
2.3.2 Overige zoogdiersoorten	7
2.4 Reptielen en amfibieën	8
2.5 Vissen	8
2.6 Ongewervelden	8
2.7 Gebiedsbescherming.....	9
2.7.1 Stikstofgevoeligheid	9
2.8 Houtopstanden	10
3. SAMENVATTING EN CONCLUSIES	11
3.1 Overzicht beschermde soorten	11
3.2 Effectbespreking en aanbevelingen.....	11
3.2.1 Jaarrond-beschermdde vogelnesten (huismus)	11
3.2.2 Jaarrond-beschermdde vogelnesten (gierzwaluw)	11
3.2.3 Algemeen voorkomende broedvogels	12
3.2.4 Vleermuizen (verblijfplaatsen)	12
3.2.5 Vleermuizen (essentiële vliegroute).....	12
3.2.6 Overige zoogdieren (waterspitsmuis)	12
3.2.7 Vrijgestelde- en niet beschermde soorten: de zorgplicht.....	13
3.2.8 Gebiedsbescherming (stikstofgevoeligheid)	13
3.2.9 Houtopstanden	13
3.3 Overzicht vervolgstappen.....	13
4. BRONNEN EN LITERATUUR.....	14
BIJLAGE I WET- EN REGELGEVING	15
Wnb Soortbescherming.....	15
Vogels en verstoring	15

Vrijgestelde soorten provincie Fryslân.....	15
Voorwaarden vrijstellingen	16
Zorgplicht art 1.11 Wnb.....	16
Wnb Gebiedsbescherming	17
Natura2000-gebieden	17
Wnb Houtopstanden.....	17
NatuurNetwerk Nederland/ Ecologische HoofdStructuur	17

1. INLEIDING

1.1 Aanleiding

Men is voornemens een zanddepot en de twee aanliggende woonpercelen en een woonperceel met landbouwperceel aan de Ungabuurtsterweg 3-5 te Harlingen om te vormen ten behoeve van uitbreiding van het industrieterrein Oostpoort. Hierbij zullen de woningen gesloopt en de flora op het terrein gekapt worden. Verder zullen enkele watergangen binnen het plangebied worden gedempt dan wel aangelegd.

Omdat een deel van bovenstaande maatregelen een ruimtelijke ingreep betreft, dient een toetsing te worden uitgevoerd in het kader van de Wet natuurbescherming (Wnb). Deze toetsing vindt eerst plaats in de vorm van een QuickScan gebaseerd op het onderdeel soortbescherming. In het kader daarvan is door Bureau FaunaX een analyse gemaakt van de (mogelijk) binnen de invloedssfeer aanwezige beschermde natuurwaarden. Hierbij ligt de focus op flora en alle diergroepen waarvan redelijkerwijze kan worden verwacht dat beschermde soorten voor kunnen komen in het plangebied. Tevens is een inschatting gemaakt van de eventuele effecten van de voorgenomen plannen op in de omgeving liggende beschermde natuurgebieden (Naturazoo en EHS) (onderdeel gebiedsbescherming).

1.2 Doel

Deze ecologische beoordeling geeft, voor zover mogelijk, antwoord op de volgende vragen:

1. Komen binnen het plangebied (biotopen van) beschermde soorten in het kader van de Wet natuurbescherming voor?
2. Komen binnen de invloedssfeer van de werkzaamheden beschermde natuurgebieden voor?
3. Wat zijn de mogelijke effecten van de realisatie van de initiatieven en het in gebruik hebben ervan op deze beschermde natuurwaarden?
4. Voor welke soorten en hun leefgebied wordt de wet mogelijk overtreden en in hoeverre kunnen overtredingen vermeden, dan wel verzacht worden?
5. Wat zijn de te ondernemen vervolgstappen met betrekking tot het voorkómen van schade aan beschermde soorten binnen de invloedssfeer van de werkzaamheden?

Voor het beantwoorden van deze vragen zijn, naast de verzamelde gegevens tijdens het veldonderzoek, ook andere bronnen geraadpleegd. Zie hiervoor de bronnenlijst in hoofdstuk 4.

1.3 Onderzoeksopzet

Soorten

In opdracht van Rho Adviseurs heeft Bureau FaunaX het planvoornemen door middel van een ecologische QuickScan getoetst aan de natuurwetgeving. Deze QuickScan heeft bestaan uit een bureaustudie en een veldbezoek gebaseerd op ecologisch inzicht (*expert judgement*). Een ecologische QuickScan of beoordeling is meestal de eerste stap van ecologisch onderzoek en is bedoeld om een inschatting te maken van de mogelijke effecten op eventueel aanwezige beschermde flora en fauna en/of natuurgebieden binnen de invloedssfeer van de werkzaamheden. Het veldonderzoek voor deze QuickScan is uitgevoerd op woensdag 24 juni 2020 en vond plaats onder herfstachtige weersomstandigheden (16°C, bewolkt, windkracht 5). Dit onderzoek bestond uit een visuele inspectie van het plangebied, waarbij is gelet op de aanwezigheid van (of sporen van) beschermde soorten en op de eventuele aanwezigheid van geschikt leefgebied van deze soorten.

Gebieden - Natura 2000

Behalve dat onderzocht wordt welke soorten binnen de invloedssfeer van de werkzaamheden kunnen voorkomen, wordt ook gecontroleerd of er sprake kan zijn van negatieve effecten op instandhoudingsdoelstellingen van Natura2000-gebieden. Dit gebeurt middels een grove analyse op basis van de geplande werkzaamheden en de relevante afstand tot de meest nabij gelegen Natura2000-gebieden.

Houtopstanden

Onder de Wet natuurbescherming worden ook houtopstanden beschermd. Er wordt gecontroleerd in welke mate er sprake is van kap en of hier een meld- en/of herplantingsplicht aan de orde kan zijn.

Overige gebiedsbescherming

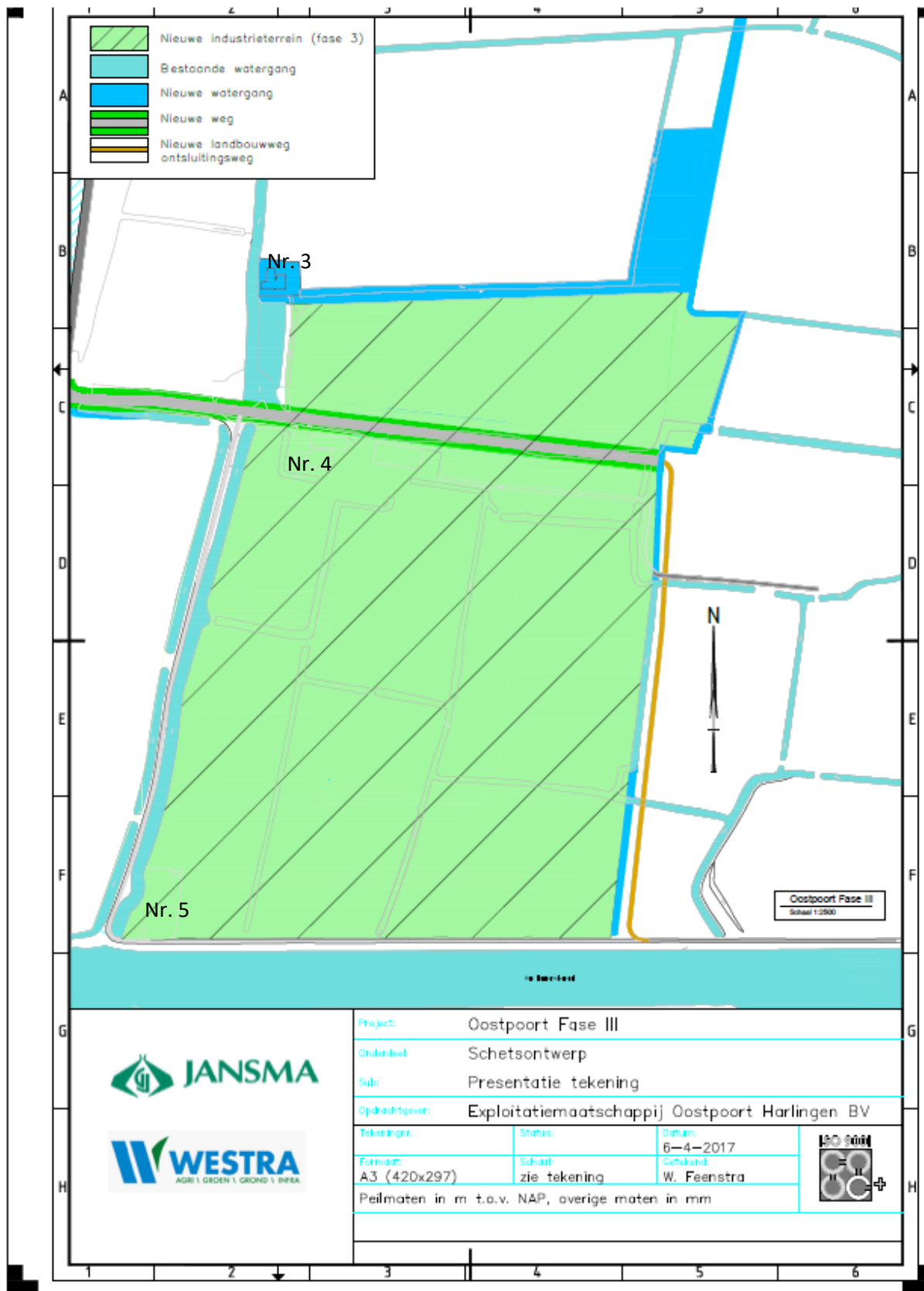
Naast de Wet natuurbescherming zijn er nog meer regelgevingen die ingaan op het beschermen van de natuur in Nederland. Dit zijn veelal provinciale stukken, al dan niet als uitvoeringsorgaan vanuit rijksbeleid. Het gaat hierbij om regelgeving omtrent de Ecologische Hoofdstructuur, ganzenfoerageergebieden en weidevogelgebieden. Deze toetsing stipt kort aan of er sprake kan zijn van een conflict tussen de provinciale regelgevingen en het geplande initiatief.

1.4 Ligging en karakteristiek van het plangebied

Het plangebied (figuur 1.1) betreft een zanddepot met een drietal omliggende woningen en een agrarisch perceel aan de Ungabuurtsterweg 3-5 te Harlingen. Het terrein ligt ten noordoosten binnen de bebouwde kom van Harlingen en wordt omringd door watergangen, wegen, landbouwpercelen en industriegebied. Twee van de woningen bevinden zich in de noordwesthoek (nr. 3) en zuidwesthoek (nr. 5) van het plangebied. De derde woning (nr. 4) is aan de nieuwe weg gelegen, ten zuiden van woning nr. 3. De woningen worden omringd door bomen en bosschages en de nieuwe weg naar het zanddepot wordt begrensd door een bomensingel en een watergang. Het planvoornemen is alle woningen te slopen (figuur 1.2). Daarnaast wordt de flora binnen het plangebied verwijderd en zal het zanddepot weg worden gehaald. Hiervoor in de plaats zal het industrieterrein van Oostpoort (ten westen van het plangebied) worden uitgebreid. Verder zullen de watergangen van het zanddepot worden gedempt en zullen de watergangen aan de noord- en oostkant van het plangebied worden aangepast.



Figuur 1.1. Ligging van het plangebied, rood omrand (bron: Google Maps).



Figuur 1.2. Planvoornemen nieuwe situatie.

2. RESULTATEN QUICKSCAN

2.1 Flora

Het plangebied wordt gekenmerkt door kruidenrijkgrasland met soorten zoals Engels raaigras, madelief, boterbloem, paardenbloem, hondsdrif, perzikkruid, fluitenkruid, winde, rolklaver, bonte wikke, witte en rode klaver, reukloze kamille, koolzaad en andere voedselrijke soorten (figuur 2.1). Het plangebied is vanwege habitateigenschappen ongeschikt voor beschermde flora en deze zijn ook niet aangetroffen.



Figuur 2.1. Impressie aangetroffen flora binnen het plangebied.

- Op basis van de waargenomen soorten en de (habitat)eigenschappen van het plangebied is het voorkomen van beschermde plantensoorten uit te sluiten.

2.2 Vogels

2.2.1 Jaarrond-beschermd vogelnesten

Nesten van vogelsoorten die jaarrond beschermd zijn bevinden zich over het algemeen in volgroeide bomen en/of bossen, zoals ooievaarsnesten of horsten van roofvogels. Vaak worden oude kraaien- of eksternesten gebruikt door roofvogels en uilen. Er zijn geen boomnesten aangetroffen binnen het plangebied.

Daarnaast zijn er vogelsoorten die gebouwen gebruiken om in te nestelen, waarvan het nest jaarrond beschermd is. Voor de jaarrond-beschermd huismus en gierzwaluw biedt iedere woning binnen het plangebied broedgelegenheden. Iedere woning beschikt over gegolfde dakpannen/-platen waar huismussen onder kunnen nestelen (figuur 2.2). Gierzwaluwen maken gebruik van hooggelegen huiselementen waar ze achter/onder kunnen nestelen, zoals nokpannen of daklijsten (figuur 2.3). Gezien de habitatgeschiktheid is op voorhand niet uit te sluiten dat de werkzaamheden negatieve gevolgen zullen hebben voor verblijfplaatsen van huismus en gierzwaluw.



Figuur 2.2. Broedgelegenheden voor huismussen in iedere woning (op volgorde van huisnummer).



Figuur 2.3. Broedgelegenheden voor gierzwaluwen in iedere woning (op volgorde van huisnummer).

- Negatieve effecten van de werkzaamheden binnen het plangebied op jaarrond-beschermden nesten van huismus en gierzwaluw kunnen niet op voorhand worden uitgesloten.

2.2.2 Overige (broed)vogelsoorten

Naast de aanwezigheid van jaarrond beschermde nesten is het plangebied ook beoordeeld op waarden voor (weide)broedvogels waarvan de nesten niet jaarrond-beschermd zijn. De bomen en struiken rondom het plangebied, de bulten zand bij het depot, de schoorstenen van de woningen, maar ook de rietkragen van de watergangen bieden mogelijkheden voor broedvogels om in te nesten (figuur 2.4). Negatieve effecten van de werkzaamheden op broedvogels kunnen daarom op voorhand niet worden uitgesloten.



Figuur 2.4. Impressie van enkele broedgelegenheden binnen het plangebied voor vogels waarvan de nesten alleen in het broedseizoen beschermd zijn.

- Er kan bij niet op voorhand worden uitgesloten dat zich binnen het plangebied/invloedsfeer van de werkzaamheden nestplaatsen bevinden van vogelsoorten waarvan de nesten tijdens het broedseizoen beschermd zijn.

2.3 Zoogdieren

2.3.1 Vleermuizen

Het plangebied is tijdens het veldbezoek beoordeeld op waarden voor vleermuizen. Hierbij is de nadruk gelegd op de aanwezigheid van mogelijke verblijfplaatsen. Ook is gekeken of door- of langs het plangebied essentiële vliegroutes van vleermuizen kunnen lopen.

In het hele plangebied zijn er voldoende mogelijkheden voor vleermuizen om te verblijven (figuur 2.5). De ruimtes onder scheefliggende gegolfde dakpannen zijn naast voor vogels ook geschikt voor vleermuizen om te verblijven. Daarnaast bevat woning nr. 4 ook daklijsten en gevelbetimmering met voldoende ruimte voor vleermuizen om toegang tot de mogelijk aanwezige spouw te krijgen om daar te verblijven. Ook zijn er binnen het plangebied bij iedere woning bomen met holten aangetroffen die geschikt zijn voor vleermuizen. Mogelijke verblijfplaatsen van vleermuizen binnen het plangebied zijn daarom niet op voorhand uit te sluiten.

Bomenrijen, watergangen en andere rechte lijnige verbindende elementen in de omgeving kunnen door vleermuizen gebruikt worden als vliegroutes tussen verblijfplaatsen en foerageergebied. Gezien de werkzaamheden ook het kappen van alle bomen en het werken aan watergangen betreffen, kunnen negatieve effecten op essentiële vliegroutes niet op voorhand worden uitgesloten.



Figuur 2.5. Mogelijke (toegang tot) verblijfplaatsen voor vleermuizen (op volgorde van huisnummer).

- Negatieve effecten op vleermuisverblijfplaatsen zijn op voorhand niet uit te sluiten.
- Er kan op voorhand niet worden uitgesloten dat met de beoogde werkzaamheden essentiële vliegroutes verloren zullen gaan.

2.3.2 Overige zoogdiersoorten

Het plangebied is eveneens gecontroleerd op waarden voor overige zoogdiersoorten. De watergangen aan de noord- en oostkant van het plangebied vormen suboptimaal geschikt habitat voor de waterspitsmuis. Dit vanwege de geleidelijk aflopende oevers en de aanwezigheid van goed ontwikkelde water- en oevervegetatie. Ook is in het water genoeg voedsel in de vorm van macrofauna aanwezig. De afstand tot de dichtstbijzijnde waarneming van deze soort bedraagt enkele kilometers (bron: NDFF). Dat is een relatief grote afstand. De ervaring leert echter dat de aanwezigheid van deze soort in deze hoek van de provincie slecht is onderzocht, waardoor het verspreidingsbeeld niet genoeg handvatten biedt om de soort op voorhand uit te sluiten.



Figuur 2.6. Impressie watergangen binnen het plangebied.

De aanwezigheid van verblijfplaatsen van overige beschermde zoogdiersoorten binnen het plangebied kan op basis van verspreidingsgegevens en habitatgeschiktheid worden uitgesloten. Wel is het plangebied op basis van de habitat, alsmede de verspreidingsgegevens, geschikt voor vrijgestelde zoogdieren zoals egel, haas, ree en vos. Voor vrijgestelde soorten geldt zorgplicht.

- Aanwezigheid van verblijfplaatsen van waterspitsmuis binnen het plangebied zijn niet op voorhand uit te sluiten.

- Aanwezigheid van verblijfplaatsen van overige beschermde zoogdiersoorten kan op voorhand worden uitgesloten.
- Voor voorkomende vrijgestelde soorten zoals haas geldt de zorgplicht.

2.4 Reptielen en amfibieën

Het plangebied betreft agrarisch landschap en intensieve industrie. Hierdoor is het plangebied ongeschikt voor reptielen. Ook zijn er geen verspreidingsgegevens (bron: NDFF) van reptielen in de omgeving van het plangebied, waardoor op voorhand kan worden uitgesloten dat deze soortgroep negatieve effecten van de werkzaamheden zal ondervinden.

De watergangen in het plangebied kunnen door verschillende kikker- en paddensoorten gebruikt worden als voortplantingswater. Er is echter tijdens het veldbezoek geen kooractiviteit waargenomen. Daarnaast zijn er geen verspreidingsgegevens van beschermde amfibieën in de omgeving bekend (bron: NDFF/ verspreidingsatlas). Op basis van het ontbreken van verspreidingsgegevens kan op voorhand worden uitgesloten dat de werkzaamheden negatieve effecten zullen hebben voor beschermde amfibieën.

Voor de vrijgestelde soorten amfibieën geldt zorgplicht.

- De aanwezigheid van beschermde reptielen en amfibieën kan op basis van verspreidingsgegevens en habitateigenschappen worden uitgesloten.

2.5 Vissen

De watergangen die geschikt zijn voor de waterspitsmuis, kunnen op basis van habitateigenschappen ook geschikt zijn voor de grote modderkruiper. Op basis van de verspreidingsgegevens (bron: NDFF) kan echter worden uitgesloten dat de grote modderkruiper in het plangebied voorkomt. De dichtstbijzijnde waarneming bevindt zich op kilometers afstand en betreft een oude waarneming (2002).

- Op basis van verspreidingsgegevens kan het voorkomen van de grote modderkruiper op voorhand worden uitgesloten.

2.6 Ongewervelden

Het plangebied bevat geen waardplanten of watervegetatie die essentieel zijn bij de voortplanting van beschermde insecten, zoals de groene glazenmaker. Op basis hiervan kunnen negatieve effecten van de werkzaamheden op beschermde ongewervelden binnen het plangebied worden uitgesloten.

- Door afwezigheid van essentiële voortplantingsvegetatie kan worden uitgesloten dat de werkzaamheden negatieve gevolgen zullen hebben voor beschermde ongewervelden.

2.7 Gebiedsbescherming

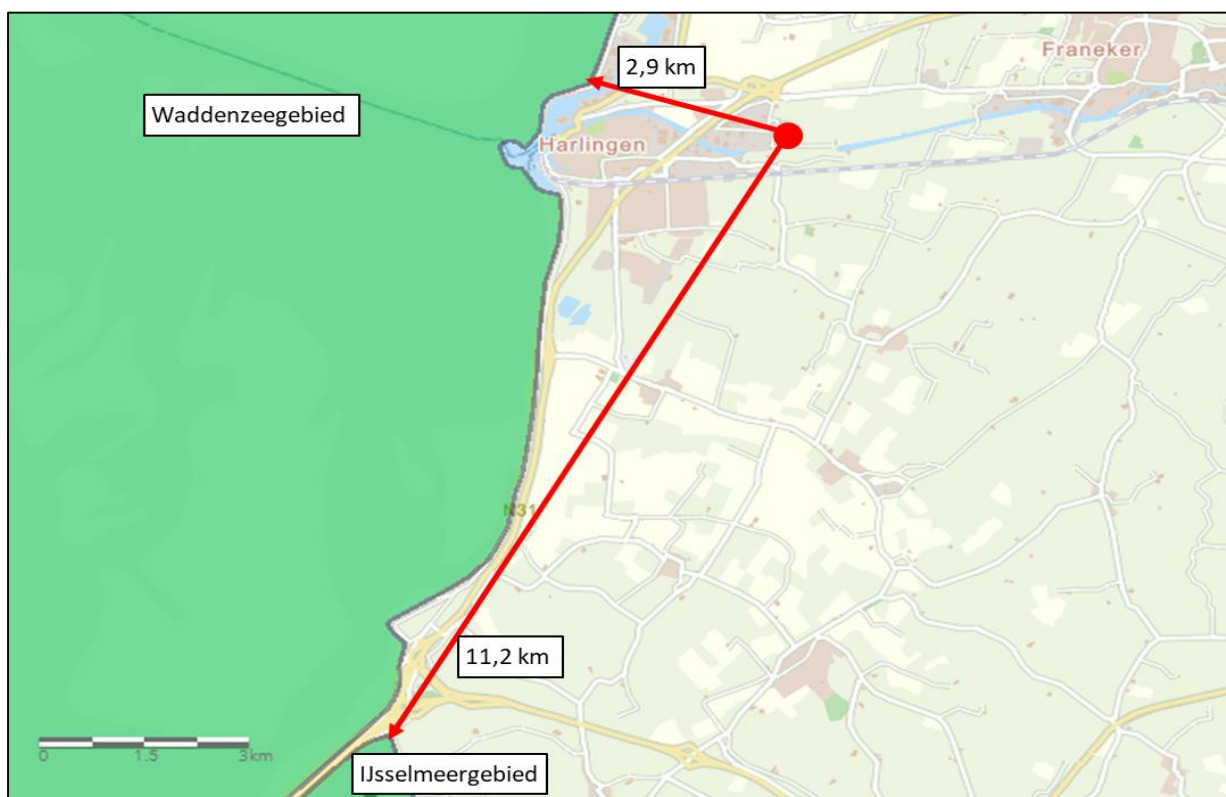
Het plangebied valt niet onder de EHS, ganzenfoerageergebieden of weidevogelgebieden.

- Het plangebied valt niet onder de EHS, ganzenfoerageergebieden of weidevogelgebieden aangesteld door de provincie Fryslân. Een toetsing naar een mogelijk conflict tussen gebiedsbescherming en het initiatief is niet van toepassing.

2.7.1 Stikstofgevoeligheid

In de omgeving van het plangebied zijn de volgende Natura2000-gebieden te vinden: Waddenzegeebied (2,9 km) en IJsselmeergebied (11,2 km), zie figuur 2.4. Voor deze gebieden zijn zowel habitattypen aangewezen als habitatrictlijnsoorten, zoals slijkgrasvelden, schorren en zilte graslanden, kranwierwateren, rivierprik en meervleermuis. Tijdens de uitvoering van de voorgenomen werkzaamheden komt er naar alle waarschijnlijkheid extra stikstof vrij door bijvoorbeeld het inzetten van mobiele werkvoertuigen zoals graafmachines. Deze extra stikstofemissie heeft mogelijk een effect op het voornoemde gebieden welke zijn aangewezen voor diverse (stikstof)geschikte habitattypen en soorten. Gezien de werkzaamheden op relatief kleine afstand van Natura2000-gebieden plaatsvinden, kan naar onzes inziens niet worden uitgesloten dat de extra stikstofemissie significant negatieve effecten zal veroorzaken binnen het voornoemde gebied en is een Aerius-berekening van toepassing. De provincie Fryslân is echter bevoegd gezag in dezen en bepaalt of het uitvoeren van deze berekening benodigd is.

- Een Aerius-berekening in het kader van Natura2000 is naar onze mening nodig.



Figuur 2.6. Ligging van het plangebied ten opzichte van Natura2000 gebieden (bron: Natura2000 kaart, provincie Fryslân).

2.8 Houtopstanden

Als er een houtareaal wordt gekapt van meer dan 10 are (1000 m²) of een bomenrij van minimaal 20 bomen buiten de bebouwde kom kan er sprake zijn van een meld- en/of herplantingsplicht. Alle bomen binnen het plangebied worden gekapt. Naar onzes inziens is het verstandig om bij de gemeente te informeren of er sprake is van een meld- en/of herplantplicht.

- Er is mogelijk sprake van een meld- en/of herplantingsplicht.

3. SAMENVATTING EN CONCLUSIES

3.1 Overzicht beschermde soorten

In onderstaand tabel 3.1 worden de aangetroffen en potentieel aanwezige beschermde soorten en hun beschermingsstatus binnen de invloedssfeer van de werkzaamheden samengevat. In de Wet natuurbescherming zijn vooral vaste verblijfplaatsen (voortplantingslocaties zoals nesten, holen, kraamkolonies etc.) van belang, maar ook de functionele leefomgeving die vaste verblijfplaatsen in stand houdt. In dit overzicht zijn dan ook alleen de soorten opgenomen, waarvoor het plangebied onderdeel vormt van hun leefgebied en/of levenscyclus, en waarop eventueel in de toekomst geplande werkzaamheden van negatieve invloed kunnen zijn.

Tabel 3.1 Overzicht van aangetroffen en potentieel voorkomende beschermde flora en fauna in het plangebied.

Soortgroep	Soort	Aanwezigheid	Art. 3.1	Art. 3.5	Art. 3.10	Vrijgesteld	Advies
Vogels (jaarrond-beschermde nesten)	Huismus	Mogelijk	X				Nader onderzoek
Vogels (jaarrond-beschermde nesten)	Gierzwaluw	Mogelijk	X				Nader onderzoek
Vogels	Algemene broedvogels	Mogelijk	X				Werken buiten broedtijd
Vleermuizen (verblijfplaatsen)	Diverse soorten	Mogelijk		X			Nader onderzoek
Vleermuizen (essentiële vliegroute)	Diverse soorten	Mogelijk		X			Nader onderzoek
Overige zoogdieren	Waterspitsmuis	Mogelijk		X			Nader onderzoek
Vogels Zoogdieren Amfibieën	Algemeen voorkomende soorten	Mogelijk			X	X	Zorgplicht
Overig belanghebbenden	Aandachtspunt	Advies					
Gebiedsbescherming	Significante extra stikstofemissie	Informeel bij de provincie Fryslân of een Aerijs-berekening nodig is					
Houtopstanden	Meld- en/of herplantingsplicht	Informeel bij de gemeente of er sprake is van een meld- en/of herplantplicht.					

3.2 Effectbespreking en aanbevelingen

Het project kan naar onzes inziens doorgang vinden binnen het kader van de Wet natuurbescherming, mits men zich houdt aan de hieronder volgende aanbevelingen.

3.2.1 Jaarrond-beschermde vogelnesten (huismus)

Het plangebied biedt mogelijkheden voor huismussen om te broeden. Huismusverblijfplaatsen zijn jaarrond-beschermde en gaan door de sloopwerkzaamheden mogelijk verloren. Wij adviseren nader onderzoek uit te laten voeren om de aanwezigheid van jaarrond-beschermde nesten van huismussen binnen het plangebied vast te stellen, dan wel uit te sluiten. Dit dient uitgevoerd te worden door middel van twee ochtendbezoeken (conform datumgrenzen SOVON, 1 april-15 mei). Wanneer er jaarrond-beschermde nesten van huismussen binnen het plangebied worden vastgesteld, dient er een ontheffing te worden aangevraagd voor deze soort. Deze wordt in de regel afgegeven onder de voorwaarde dat er mitigerende en compenserende maatregelen worden uitgevoerd.

3.2.2 Jaarrond-beschermde vogelnesten (gierzwaluw)

De aanwezigheid van jaarrond-beschermde gierzwaluwverblijfplaatsen onder de nokpannen en daklijsten van de woningen is niet op voorhand uit te sluiten. Wij adviseren nader onderzoek uit te laten voeren om de aanwezigheid van jaarrond-beschermde nesten van gierzwaluwen in de woningen vast te stellen, dan wel uit te sluiten.

Dit dient uitgevoerd te worden door middel van drie avondbezoeken (conform datumgrenzen SOVON, 1 juni-15 juli), waarbij één bezoek gecombineerd kan worden met het vleermuizenonderzoek. Wanneer er jaarrond-beschermde nesten van gierzwaluwen binnen het plangebied worden vastgesteld, dient er een ontheffing te worden aangevraagd voor deze soort. Deze wordt in de regel afgegeven onder de voorwaarde dat er mitigerende en compenserende maatregelen worden uitgevoerd.

3.2.3 *Algemeen voorkomende broedvogels*

Het plangebied biedt mogelijkheden voor vogels om te broeden, in de bomen, struiken, rietkragen, zandbulten, en schoorstenen. Het gaat hier om soorten waarvan nesten alleen beschermd zijn tijdens het broedseizoen. Wij adviseren daarom om de werkzaamheden buiten de broedtijd uit te voeren. De broedtijd loopt grofweg van 15 maart tot 15 juli. Er is echter geen standaard voor deze periode. Sommige soorten kunnen eerder of later in het jaar broeden. Wat van belang is, is of er een broedgeval is en of er sprake is van wezenlijke verstoring van het betreffende broedgeval. Eventueel kan tijdens de broedtijd gewerkt worden, dit dient dan te gebeuren onder begeleiding van een ecooloog.

3.2.4 *Vleermuizen (verblijfplaatsen)*

Het plangebied is geschikt voor vleermuizen om in te verblijven, vanwege scheefliggende gegolfde dakpannen, daklijsten, gevelbetimmering van de woningen en boomholten. Gezien de werkzaamheden kunnen verblijfplaatsen van vleermuizen binnen de invloedssfeer van de werkzaamheden vallen en mogelijk zelfs verloren gaan. Wij adviseren daarom nader onderzoek naar vleermuisverblijfplaatsen om deze binnen het plangebied vast te stellen, dan wel uit te sluiten. Dit dient te gebeuren aan de hand van vier veldbezoeken verspreid over de kraam- (15 mei-15 juli) en de paarperiode (15 augustus-1 oktober). De onderzoeksmethodiek is vastgelegd in het Vleermuisprotocol, opgesteld door het ministerie van EZ, Netwerk Groene Bureaus en de Zoogdierverseniging. Indien er verblijfplaatsen van vleermuizen worden vastgesteld binnen de het plangebied, dient er voor de desbetreffende soort(en) een ontheffing te worden aangevraagd, welke in de regel wordt afgegeven onder de voorwaarde dat er compenserende en mitigerende maatregelen worden uitgevoerd.

3.2.5 *Vleermuizen (essentiële vliegroute)*

Het plangebied bevat rechte elementen die mogelijk door vleermuizen gebruikt worden als vliegroute, zoals watergangen en bomenrijen. Deze zullen door de werkzaamheden worden aangepast of verwijderd worden, daarnaast biedt de omgeving weinig uitwijkmogelijkheden. Wij adviseren daarom nader onderzoek naar essentiële vliegroutes van vleermuizen, om vast te stellen dan wel uit te sluiten of de rechte elementen daadwerkelijk onderdeel zijn van essentiële vliegroutes. Dit dient te gebeuren aan de hand van twee veldbezoeken tussen april-november (soort afhankelijk). De onderzoeksmethodiek is vastgelegd in het Vleermuisprotocol, opgesteld door het ministerie van EZ, Netwerk Groene Bureaus en de Zoogdierverseniging. Indien er essentiële vliegroutes van vleermuizen worden vastgesteld binnen het plangebied, dient er voor de desbetreffende soort(en) een ontheffing te worden aangevraagd, welke in de regel wordt afgegeven onder de voorwaarde dat er compenserende en mitigerende maatregelen worden uitgevoerd.

3.2.6 *Overige zoogdieren (waterspitsmuis)*

De aanwezigheid van waterspitsmuis in de watergangen kan op basis van habitatgeschiktheid en verspreidingsgegevens niet op voorhand worden uitgesloten. Wij adviseren daarom nader onderzoek waterspitsmuis uit te voeren in de watergangen binnen het plangebied, om aanwezigheid van de soort vast te stellen, dan wel uit te sluiten. Dit onderzoek kan worden uitgevoerd met behulp van inloopvallen in de maanden september t/m november, zolang er geen sprake is van nachtvorst, of met behulp van eDNA-onderzoek.

Indien aanwezigheid van waterspitsmuis wordt aangetoond, dient er een ontheffing voor deze soort te worden aangevraagd. Deze zal in de regel worden afgegeven onder de voorwaarde dat er compenserende en mitigerende maatregelen worden uitgevoerd.

3.2.7 *Vrijgestelde- en niet beschermde soorten: de zorgplicht*

Er kan een aantal niet beschermde of vrijgestelde soorten voorkomen in het plangebied, zoals verschillende soorten kleine zoogdieren en amfibieën. Voor schade aan deze soorten geldt in principe een vrijstelling. De zorgplicht van de Wet Natuurbescherming schrijft echter voor dat men verplicht is om alles wat redelijkerwijze mogelijk is, te doen of juist te laten om schade aan wilde planten en dieren zo veel mogelijk te voorkomen. Dit kan bijvoorbeeld tot uiting worden gebracht door voorafgaand aan de werkzaamheden dekking te verwijderen. Hierdoor worden eventueel aanwezige dieren vooraf bewogen een andere verblijfplaats te zoeken.

3.2.8 *Gebiedsbescherming (stikstofgevoeligheid)*

Tijdens de uitvoering van de voorgenomen werkzaamheden komt er naar alle waarschijnlijkheid extra stikstof vrij door het inzetten van grote machines. Gezien de grote van het project en de nabijheid van Natura2000-gebieden, is het mogelijk dat deze gebieden negatieve effecten zullen ondervinden van de extra stikstofemissie. Wij adviseren daarom een Aeries-berekening uit te voeren om vast te stellen, dan wel uit te sluiten of er daadwerkelijke significante effecten zullen zijn van de werkzaamheden. De provincie Fryslân is echter bevoegd gezag in dezen en bepaalt of het uitvoeren van deze berekening benodigd is.

3.2.9 *Houtopstanden*

Het plangebied bevat vele bomen(rijen) die door de werkzaamheden verloren zullen gaan. Ga hiervoor in overleg met de gemeente / Provincie Fryslân of er ook een meld- en/of herplantingsplicht is en wat de vervolgstappen zullen zijn.

3.3 Overzicht vervolgstappen

De werkzaamheden kunnen binnen de kaders van de Wet natuurbescherming worden uitgevoerd, mits aan de hieronder genoemde vervolgstappen wordt voldaan. Voor meer detaillering en uitleg, zie de paragrafen hiervoor.

- **Jaarrond-beschermde vogelnesten:** Nader onderzoek huismus en gierzwaluw.
- **Algemeen voorkomende broedvogels:** Werken buiten de broedtijd (grofweg 15 maart-15 juli).
- **Vleermuizen (verblijfplaatsen & essentiële vliegroutes):** Nader onderzoek.
- **Overige zoogdieren:** Nader onderzoek waterspitsmuis.
- **Vrijgestelde soorten:** Het naleven van de zorgplicht.
- **Gebiedsbescherming (stikstofgevoeligheid):** Ga in overleg met de provincie Fryslân of een Aeries-berekening benodigd is en wat de vervolgstappen zijn.
- **Houtopstanden:** Ga in overleg met de provincie Fryslân en/of de gemeente of er een meld- en/of herplantingsplicht is voor de bomenkap en wat de vervolgstappen zijn.

4. BRONNEN EN LITERATUUR

Alterra (2015). Synbiosis kaartenmachine Natura 2000 | Beschermde gebieden. Via: <http://www.synbiosys.terra.nl/natura2000/googlemapszoek.aspx>

Broekhuizen, S., K. Spoelstra, J.B.M. Thissen, K.J. Canters & J.C. Buys (redactie) 2016. Atlas van de Nederlandse zoogdieren. Natuur van Nederland 12. Naturalis Biodiversity Center & EIS Kenniscentrum Insecten en andere ongewervelden, Leiden.

Creemers, R.C.M. & J.J.W. van Delft 2009. De amfibieën en reptielen van Nederland.- Nederlandse Fauna 9. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, European Invertebrate Survey- Nederland, Leiden

FLORON (2015) Verspreidingsatlas planten. Via <http://www.verspreidingsatlas.nl/planten>

Korsten, E. en Regelink, J.R. (2010). Cursus herkennen van potentiële vleermuiswaarden: in het kader van quickscans en ander ecologisch vooronderzoek. Zoogdiervereniging rapport 2010.44. Zoogdiervereniging, Nijmegen

Melis, J. & M.Koopmans, 2015. Fiskatlas Fryslân, verspreiding en ecologie van zoetwatervissen in Fryslân. Bornmeer, Gorredijk.

Natura2000 gebieden
<https://www.natura2000.nl/gebieden/friesland>

Netwerk Groene Bureaus, Zoogdiervereniging en Gegevensautoriteit Natuur.
Vleermuisprotocol 2013, 27 maart 2013. www.gegevensautoriteitnatuur.nl en www.netwerkgroenebureaus.nl

Planologische Ecologische Hoofdstructuur en Natura2000 kaarten provincie Fryslân
<https://fryslan.maps.arcgis.com/home/webmap/viewer.html?webmap=87336a0a24ff4270aa281adaof542f17>

<https://fryslan.maps.arcgis.com/apps/Minimalist/index.html?appid=c7d65da54439463bbf916d33588odd91>

RAVON (2009). Verspreidingsonderzoek reptielen en amfibieën. In opdracht van het ministerie van LNV, Gegevensautoriteit Natuur.

<https://www.verspreidingsatlas.nl>

BIJLAGE I WET- EN REGELGEVING

De wettelijke bescherming van natuurwaarden valt in grote lijnen uiteen in drie delen: soortbescherming, gebiedsbescherming en houtopstanden.

Wnb Soortbescherming

De Wet natuurbescherming draagt onder andere zorg voor de bescherming van in het wild voorkomende dier- en plantensoorten. De wet bevat een aantal verbodsbepalingen die ervoor moeten zorgen dat de gunstige staat van instandhouding van alle in het wild levende dier- en plantensoorten zal blijven gewaarborgd.

De Wet natuurbescherming verdeelt beschermde soorten in twee groepen, de Europees beschermde soorten en de nationaal beschermde soorten. De eerste groep bestaat uit strikt beschermde soorten uit de Vogel- en Habitatrichtlijn (art. 3.1 en 3.5). De Vogel- en Habitatrichtlijn zijn richtlijnen van de Europese Unie waarin wordt aangegeven welke diersoorten en welke typen natuurgebieden door de lidstaten dienen te worden beschermd. In de tweede categorie staan de overige (nationaal) beschermde soorten (art. 3.10). Binnen de Wet natuurbescherming vullen Europese en nationale wetgeving elkaar aan. De Habitatrichtlijnsoorten (art. 3.5) genieten een iets zwaardere bescherming dan de nationaal beschermde soorten (art. 3.10). Zo geldt voor de nationale soorten geen verbod op het verstoren, iets wat wel het geval is bij de Habitatrichtlijnsoorten. Ook zijn de belangen waaronder ontheffing aangevraagd mag worden, voor de nationaal beschermde soorten uitgebreider dan voor de habitatrichtlijnsoorten.

Vogels en verstoring

Voor alle inheemse vogelsoorten geldt dat het verboden is om in het wild levende vogels te doden of te vangen, opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels te vernielen, te beschadigen, te rapen of nesten van vogels weg te nemen. Ook is het verboden om vogels opzettelijk te storen. Dit is echter niet van toepassing indien de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort. Dit kan dus ook tijdens het broedseizoen het geval zijn, als kan worden aangetoond of beargumenteerd dat de verstoring geen negatieve effecten heeft op (de kansen van) het broedsucces. Of dit van toepassing is hangt af van meerdere factoren, zoals de biologie van een soort, de fase van de broedtijd waarin het broedpaar zich op dat moment bevindt (zoals balts, nestbouw, eieren of jongen) en de mate van verstoring. Een ter zake kundige ecooloog kan in voorkomende gevallen bepalen wat wel of niet geldt als wezenlijke verstoring. In aanvulling op bovenstaande wordt er door de provincies een lijst met vogelsoorten gehanteerd, waarvan de nesten jaarrond bescherming genieten. Binnen deze categorie wordt onderscheid gemaakt in soorten met jaarrond beschermde nesten (categorie 1 tot en met 4) en vogels met *mogelijk* jaarrond beschermde nesten (categorie 5).

Vrijgestelde soorten provincie Fryslân

Hoewel de Wet natuurbescherming een nationale wet is, kunnen de provincies (als de bevoegde gezagen) soorten aanwijzen die vrijgesteld kunnen worden van de beschermde status, als het gaat om ruimtelijke ontwikkelingen. Tabel 2.1 geeft een overzicht van de via de Verordening Wet natuurbescherming door de provincie Fryslân vrijgestelde soorten (zoogdieren en amfibieën). De verordening van de Provinciale Staten van Fryslân is te vinden op <https://zoek.officielebekendmakingen.nl/prb-2016-6515.html>.

Tabel 1. Vrijgestelde soorten Verordening Wet natuurbescherming provincie Fryslân.

Zoogdieren	Amfibieën
Aardmuis	Bastaardkikker
Bosmuis	Bruine kikker
Bunzing	Gewone pad
Dwergmuis	Kleine watersalamander
Dwergspitsmuis	Meerkikker
Egel	
Gewone bosspitsmuis	
Haas	
Hermelijn	
Huisspitsmuis	
Konijn	
Ree	
Rosse woelmuis	
Steenmarter	
Tweekleurige bosspitsmuis	
Veldmuis	
Vos	
Wezel	
Woelrat	

Voorwaarden vrijstellingen

Zoals gezegd zijn de vrijstellingen onder het bevoegd gezag van de provincie Fryslân, en zijn hiermee geen onderdeel van de Wet natuurbescherming zelf. De provincie heeft de soorten zoals die genoemd zijn in bovenstaande tabel niet zonder meer vrijgesteld, hier zijn voorwaarden aan verbonden. Ten eerste is het van belang dat er geen andere bevredigende oplossing voorhanden is. Ten tweede gelden de vrijstellingen niet in alle situaties. Deze zijn alleen van toepassing als de geplande werkzaamheden onder één van de volgende noemers vallen:

- a. in het kader van ruimtelijke inrichting of ontwikkeling van gebieden, daaronder begrepen het daarop volgende gebruik van het ingerichte of ontwikkelde gebied;
- b. in het kader van bestendig beheer of onderhoud aan vaarwegen, watergangen, waterkeringen, waterstaatswerken, oevers, vliegvelden, wegen, spoorwegen of bermen, of in het kader van natuurbeheer;
- c. in het kader van bestendig beheer of onderhoud in de landbouw of bosbouw;
- d. in het kader van bestendig beheer en onderhoud van de landschappelijke kwaliteiten van een bepaald gebied.

Ten derde is een aantal specifieke voorwaarden opgesteld (Bijlage I van de Verordening). Hierbij geldt dat indien sprake is van vangen of doden, alleen gebruik mag worden gemaakt van de in de verordening genoemde middelen en methoden. Dit is vooral van toepassing bij de vrijgestelde zoogdieren. Indien deze in winterslaap zijn en ze worden gevangen, dan moet er alles aan gedaan worden om ervoor te zorgen dat de overlevingskansen niet worden verminderd als gevolg van het vangen en verplaatsen. Voor amfibieën is het belangrijk te vernemen dat indien deze in winterslaap zijn, het niet is toegestaan ze te vangen (en verplaatsen).

Indien bovengenoemde soorten voorkomen binnen een plangebied, is een ontheffing voor deze soort dus niet nodig.

Zorgplicht art 1.11 Wnb

Echter, dit is niet nodig omdat nog steeds een inspanning wordt geleverd om deze soorten zo min mogelijk schade te doen, zoals is omschreven in artikel 1.11 van de Wet natuurbescherming, meer algemeen bekend als de zorgplicht. Hoewel overtredingen niet strafbaar zijn gesteld, kan het uitvoeren van de zorgplicht wel worden gehandhaafd door toepassing van een bestuursdwang. Dat betekent dat de uitvoerende gedwongen kan worden herstelacties uit te voeren.

Wnb Gebiedsbescherming

Gebiedsbescherming houdt in dat gebieden met belangrijke natuurwaarden wettelijk zijn beschermd. Het gaat hierbij om het Natuurnetwerk Nederland (NNN, voorheen de Ecologische Hoofdstructuur of EHS) en Natura2000-gebieden.

Natura2000-gebieden

Projecten of activiteiten die niet noodzakelijk zijn voor, of verband houden met, het beheer van de natuurwaarden van Natura2000-gebieden (Vogel- en/of Habitatrichtlijngebieden) en mogelijk negatieve effecten hebben op deze waarden, dienen vanuit de Wet natuurbescherming getoetst te worden. Deze toetsing vindt enkel plaats in het geval de uitvoering van een project plaatsvindt binnen de invloedssfeer van een N2000-gebied en verwacht wordt dat deze uitvoering (mogelijk) negatieve effecten heeft op soorten of habitattypen waarvoor het N2000-gebied is aangewezen.

Wnb Houtopstanden

De Boswet is in 2015 gewijzigd en per 1 januari 2017 opgenomen in de nieuwe Wet Natuurbescherming. Die wet zal op den duur weer (beleidsneutraal) in de Omgevingswet opgenomen worden. De, voor gemeenten, belangrijkste wijziging van de wet is de beperking in het stellen van regels ten aanzien van houtopstanden buiten de begrenzing zoals aangegeven op de kaart Begrenzing Bebouwde kom Boswet. Dit heeft effect op o.a. gemeentelijk kapbeleid. De provincie heeft, als bevoegd gezag, een provinciale verordening opgesteld voor de uitvoering van de Wet Natuurbescherming. Dat is in overleg met de Friese gemeenten gedaan.

De APV, afd. 3 Het bewaren van houtopstanden, oftewel de kapverordening, vormt de basis voor het nader uitgewerkte kapbeleid. Tevens zijn in de APV regels opgenomen ten aanzien van de Bomenlijst.

De bescherming van arealen bos en houtopstanden valt dus onder de Wnb, mochten deze groter zijn dan 10 are (1000 m²) of bestaan uit een bomenrij van minimaal 20 bomen buiten de bebouwde kom. De gemeente hanteert soms voor 'buiten de bebouwde kom' een andere begrenzing dan voor de Weg- en verkeerswet. Bij twijfel kan hierover bij de gemeente informatie worden aangevraagd. Als de houtopstand groter dan 10 are is of bestaat uit een bomenrij van minimaal 20 bomen buiten de bebouwde kom, dan is er een meld- en herplantingsplicht van hetzelfde areaal bos binnen drie jaar na het kappen hiervan. Niet alle boomsoorten vallen onder deze wetgeving. Populieren, wilgen, essen of elzen die zijn bedoeld voor de productie als biomassa zijn uitgezonderd, indien tenminste een keer per tien jaar wordt geoogst, de beplanting na 1 januari 2013 is aangelegd en aan een aantal beplantingseisen is voldaan. Ook kerstbomen die niet ouder zijn dan twintig jaar, kweekgoed, fruitbomen en windschermen om boomgaarden zijn uitgezonderd.

NatuurNetwerk Nederland/ Ecologische HoofdStructuur

Strikt genomen valt de EHS/NNN niet onder de Wet natuurbescherming aangezien dit bepaald wordt door de provincies en niet door het Rijk.

Het Natuurnetwerk Nederland (NNN, voorheen de Ecologische Hoofdstructuur of EHS) maakt onderdeel uit van het rijksbeleid voor het creëren en vormgeven van een samenhangend netwerk van bestaande en nog te ontwikkelen natuurgebieden in Nederland. De provincies krijgen echter zelf de gelegenheid om dit naar eigen inzicht zo goed mogelijk aan te wijzen, inrichten en beheren.

Indien een ruimtelijke ingreep binnen de begrenzing van het NNN plaatsvindt moet een 'nee, tenzij' procedure worden doorlopen en zal bij doorgang van de ingreep in de regel compensatie en mitigatie noodzakelijk zijn.